

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan soruların Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi ELVAN tarafından yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Ünal DEMİRTAŞ

Zonguldak Milletvekili

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından, 24 Haziran 2020 tarihinde “Ölüm ve Ölüm İstatistikleri, 2019” bülteni yayımlanmıştır. TÜİK’in yayımladığı bu bülten, “Temel ölümlülük göstergeleri, İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması ve cinsiyete göre ölümler, İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması, cinsiyet ve yaş grubuna göre ölümler, İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflamasına göre kaba ölüm hızı, Ölüm nedeni ve cinsiyete göre ölümler, İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması ve seçilmiş ölüm nedenlerine göre ölümler, Seçilmiş ölüm nedeni, cinsiyet ve yaş grubuna göre ölümler, İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflamasına göre bebek ölüm hızı, İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflamasına göre beş yaş altı ölüm hızı ve Açıklamalar” olmak üzere 10 ayrı tablo ile birlikte açıklanmıştır. 24 Haziran 2020 tarihinde açıklanan bu bültende “*Bu konu ile ilgili bir sonraki haber bülteninin yayımlanma tarihi Haziran 2021’dir*” ibaresi yer almaktadır.

Ancak 2021 Haziran ayı içinde “Ölüm ve Ölüm İstatistikleri, 2020” bülteni yayımlanmamıştır. 23.06.2021 tarihinde yapılan açıklamada; “*Ulusal Veri Yayınlama Takvimine göre 24 Haziran 2021 tarihinde saat 10.00’da yayımlanması planlanan “Ölüm ve Ölüm Nedeni istatistikleri, 2020” haber bülteni, idari kayıtlarda üretilmekte olan istatistiklere ilişkin çalışmaların henüz tamamlanamamış olması sebebi ile ileri bir tarihe ertelenmiştir*” şeklinde açıklama yapılmıştır.

Bu açıklamanın üzerinden yaklaşık bir ay geçmiş olmasına rağmen TÜİK tarafından, 2020 yılı ölüm sayıları ile nedenlerine ilişkin bir bülten hala daha yayımlanmamıştır.

TÜİK’in 2020 yılı ölüm sayıları ile ölüm nedenlerine ilişkin verileri yayımlamaması, Covid-19 nedeni ile Türkiye’de hayatını kaybeden kişi sayısının gizlenmek istediğine ilişkin şüpheleri kuvvetlendirmiştir. Basına yansıyan açıklamalara göre TÜİK, 2015 yılından bu yana, ölümleri Sağlık Bakanlığı ile elektronik ortamda izleyebilmektedir. Buna göre TÜİK, vefat olduğunda hastanelerdeki sistem üzerinden girilen bilgileri, Sağlık Bakanlığı, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri, SGK, belediyeler ve mezarlıklar ile birlikte otomatik olarak aynı anda görebilmektedir. Otomatik olarak işlenen bu verilerin derlenerek ölüm istatistiklerinin oluşturulması, TÜİK’in uzmanlık alanıdır. Dolayısıyla TÜİK tarafından yapılan “İdari kayıtlarda üretilmekte olan istatistiklere ilişkin çalışmaların tamamlanamaması” gibi bir gerekçe, teknolojinin bu kadar geliştiği bir dönemde, gerçek bir sebep değil ancak bahane olarak yorumlanabilir.

Covid-19 sürecini, başından beri şeffaflıktan uzak bir şekilde yürüten Sağlık Bakanlığı'nın kamuoyunu yanıltan yaklaşımı maalesef devletin resmi istatistik kurumu olan TÜİK'e de sirayet etmiştir.

Oysa 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun, İlkeler başlığını taşıyan 4'üncü maddesinde; *"Resmî istatistiklerin kalitesinin geliştirilmesi için Program kapsamında üretilen istatistikler, güvenilirlik, tutarlılık, tarafsızlık, istatistikî gizlilik, güncellik ve şeffaflık ilkelerine göre hazırlanır ve uygulanır. Resmî istatistiklerin gerçekleri yansıtmalarının sağlanması, tüm kullanıcılara tarafsız ve eş zamanlı olarak sunulması, gizlilik ilkesine riayet edilmesi, kamuoyunun bilgi edinme hakkının gözetilmesi temel esaslardır. Resmî istatistiklerin kalitesinin ve ilkelere uygunluğunun değerlendirilebilmesi için gerekli tüm bilgiler ve resmî istatistik üretiminde kullanılan yöntemler kamuoyuna açıklanır. Programı uygulayan tüm kurum ve kuruluşlar ile görevliler, bu Kanunda ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılacak her türlü düzenleyici işlemlerde belirtilen ilkelere uymakla yükümlüdür"* şeklinde düzenleme yapılmıştır.

TÜİK, söz konusu bülteni zamanında yayımlamayarak kuruluş kanununu açıkça ihlal etmektedir.

Bu çerçevede;

- 1) TÜİK tarafından 23.06.2021 tarihinde yapılan açıklamada; 2020 yılı ölüm ve ölüm nedenleri istatistiklerinin yayımlanmama sebebi olarak ifade ettiği, " idari kayıtlarda üretilmekte olan istatistiklere ilişkin çalışmaların henüz tamamlanamamış olması" ile kastedilen nedir? TÜİK'in bu çalışmayı tamamlayamamasının nedeni nedir?
- 2) TÜİK, ölüm ve ölüm nedeni istatistiklerinde, hastanelerde girilen vefat bilgilerini Sağlık Bakanlığı ve Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ile aynı anda görebilmekte midir? Eğer görebiliyorsa bu sistem üzerinden "Ölüm ve Ölüm nedenlerine ilişkin 2020 yılı bültenini oluşturacak teknik alt yapı TÜİK'te mevcut değil midir? Yoksa TÜİK'e 2020 yılı Ölüm ve Ölüm nedenlerine ilişkin bültenin yayımlanmaması için bir talimat mı verilmiştir?
- 3) Eğer TÜİK, hastanelerde girilen vefat bilgilerini Sağlık Bakanlığı ve Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ile aynı anda göremiyorsa, bu verinin TÜİK ile paylaşımı ne zaman ve hangi gerekçe ile durdurulmuştur?
- 4) Devletin resmi istatistik kurumu olan TÜİK, 2020 yılı Ölüm ve Ölüm Nedenleri İstatistikleri Bülteni'ni zamanında yayımlamayarak, kuruluş kanunu olan 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 4'üncü maddesini ihlal etmiş olmamakta mıdır? Bu Kanununa aykırı davranılmasının sorumlusu kimdir?

51951

- 5) TÜİK'in 2021 yılı Haziran ayı içinde yayımlaması gereken "Ölüm ve Ölüm İstatistikleri,2020" bülteninin yayımlanmasının gerçek nedeni nedir?
- 6) TÜİK, "2020 yılı Ölüm ve Ölüm İstatistikleri Bülteni" ne zaman yayımlanacaktır?